

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ОРГАНІЗАЦІЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОБ'ЄКТАХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Навчально-методичний комплекс
для здобувачів освітньої програми "магістр" спеціальності 101 "Екологія"

Харків – 2024

Рецензенти:

Н. В. Максименко – завідувач кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи навчально-наукового інституту екології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктор географічних наук, професор;

А. В. Шумілова – начальник науково-дослідного відділу Національного природного парку «Слобожанський», кандидат географічних наук.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 8 від 21 травня 2024 року)*

О-64 **Організація** рекреаційної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду : навчально-методичний комплекс для здобувачів освітньої програми "магістр" спеціальності 101 "Екологія" / уклад. С. В. Бурченко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – 28 с.

Навчальна дисципліна «Організація рекреаційної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду» належить до вибіркових дисциплін підготовки еколога, проте вона розширює знання щодо видів рекреаційних послуг об'єктів ПЗФ та особливостей їх надання.

Навчально-методичний комплекс вибіркової дисципліни підготовки еколога «Організація рекреаційної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду» містить робочу програму навчальної дисципліни, методичні рекомендації для виконання практичних, самостійних робіт, приклади завдань семестрових екзаменів тощо.

Навчальне видання призначене для організації роботи студентів у закладах вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» другого (магістерського) освітнього рівня.

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2024

© Бурченко С. В., уклад., 2024

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2024

Навчальне видання

Бурченко Світлана Володимирівна

**ОРГАНІЗАЦІЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НА ОБ'ЄКТАХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ**

Навчально-методичний комплекс
для здобувачів освітньої програми "магістр" спеціальності 101 "Екологія"

Коректор *О. В. Анцибора*
Комп'ютерне верстання *В. В. Савінкова*
Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60×84 1/16. Ум. друк. арк. 1,71. Наклад 50 пр. Зам. № 152/24.

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4,
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Робоча програма навчальної дисципліни «Організація рекреаційної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду»	5
1.1 Опис навчальної дисципліни.....	5
1.2 Тематичний план навчальної дисципліни.....	6
1.3 Структура навчальної дисципліни.....	8
1.4 Методи навчання, контролю та система оцінювання	9
1.5 Рекомендована література	11
2. Методичні рекомендації для вивчення теоретичної складової дисципліни	14
2.1 Методичні рекомендації до Розділу 1	14
2.2 Методичні рекомендації до Розділу 2	15
2.3 Перелік питань для самоперевірки	16
3. Методичні рекомендації для виконання практичних робіт.....	18
4. Методичні рекомендації для виконання самостійних робіт.....	21
5. Приклад завдань семестрового контролю.....	23
6. Додатки	27

ВСТУП

Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна (від 26 червня 2023 року протокол № 9 Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна) є основним нормативним документом (далі – Положення), що регламентує організацію й здійснення освітньої діяльності в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Згідно з Положенням, «навчально-методичний комплекс дисципліни – це сукупність нормативних та інших навчально-методичних матеріалів в паперовій та/або електронній формах, необхідних і достатніх для ефективного виконання здобувачів вищої освіти робочої програми навчальної дисципліни, передбаченої освітньою програмою підготовки здобувачів вищої освіти відповідного рівня вищої освіти».

Освітній контент навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни «Організація рекреаційної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду» містить робочу програму навчальної дисципліни, методичні рекомендації для виконання практичних, самостійних робіт, приклади завдань семестрового контролю, критерії оцінювання навчальних досягнень студентів тощо.

Навчальне видання призначене для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» другого (магістерського) освітнього рівня.

1. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОБ'ЄКТАХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ»

1.1 Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Організація рекреаційної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності (напряму) 101 «Екологія».

Мета викладання навчальної дисципліни: формування у студентів системних знань з теорії та практики організації рекреаційної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду України та вивчення досвіду інших країн в організації рекреаційних зон на території природоохоронних об'єктів.

Основні завдання вивчення дисципліни «Організація рекреаційної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду»:

- отримання знань про принципи ведення рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ;

- проаналізувати форми ведення рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ України і світу;

- отримання знань про практики організації рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ України.

Кількість кредитів – 5.

Загальна кількість годин – 150.

Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	2-й
Семестр	
2-й	1-й
Лекції	
12	4
Практичні, семінарські заняття	
24	6
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
114	140
Індивідуальні завдання	
– год.	

Заплановані результати навчання

Студенти мають набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризується комплексністю і невизначеністю умов та вимог.

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК09. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

ФК 11. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.

ФК12. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

ФК14. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

Вивчення дисципліни дозволяє досягти таких програмних результатів навчання:

ПРН08. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.

ПРН10. Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища.

ПРН11. Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань екології, природокористування, захисту довкілля та заповідної справи.

ПРН17. Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей для вирішення практичних задач і проблем екології та заповідної справи.

ПРН19. Уміти самостійно планувати виконання інноваційного завдання та формувати висновки за його результатами.

1.2 Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Нормативно-правове та методологічне підґрунтя надання рекреаційних послуг на об'єктах ПЗФ.

Тема 1. Законодавче та економічне регулювання надання рекреаційних послуг на природоохоронних територіях.

Закон України «Про природно-заповідний фонд». Система природо-заповідного законодавства. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів «Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України». Економічне регулювання рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ. ПКМУ «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду».

Тема 2. Різновиди рекреаційних послуг. Форми рекреаційної діяльності.

Цінності об'єктів заповідання. Основні визначення щодо рекреаційної діяльності. Форми реалізації рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ. Рекреація і туризм – різниця понять. Рекреаційна послуга.

Тема 3. Категорії об'єктів ПЗФ, придатних до ведення рекреації, їх функціональне зонування.

Рекреаційна діяльність на території біосферних заповідників. Рекреаційна діяльність на території національних природних парків. Рекреаційна діяльність на території регіональних ландшафтних парків. Рекреаційна діяльність на території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва. Рекреаційна значущість заповідників, заказників, пам'яток природи. Рекреаційна діяльність на території ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків.

Розділ 2. Організація рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ.

Тема 4. Відведення території для рекреаційної діяльності на природоохоронних територіях.

Обґрунтування відповідності території, що пропонується для ведення рекреації. Проєкт відведення земельної ділянки об'єкту природно-заповідного фонду.

Тема 5. Обґрунтування меж та рекреаційне навантаження.

Визначення допустимого рекреаційного навантаження та рекреаційної місткості. Державні будівельні норми 2.2.12-2019 «Планування і забудова».

Тема 6. Організація інфраструктурного забезпечення здійснення рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ.

Вимоги до облаштування рекреаційних ділянок. Вимоги до інфраструктурного забезпечення рекреаційних ділянок (транспорт, проживання, харчування, санітарні умови). Поняття «рекреаційна послуга» та її особливості. Міжнародний досвід організації рекреаційної діяльності на природоохоронних об'єктах.

1.3 Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
Розділ 1. Нормативно-правове та методологічне підгрунття надання рекреаційних послуг на об'єктах ПЗФ												
<i>Тема 1. Законодавче та економічне регулювання надання рекреаційних послуг на природоохоронних територіях</i>	20	2	4			14	26				26	
<i>Тема 2. Різновиди рекреаційних послуг. Форми рекреаційної діяльності</i>	30	2	4			24	28	2	2		24	
<i>Тема 3. Категорії об'єктів ПЗФ, придатних до ведення рекреації, їх функціональне зонування</i>	25	2	4			19	24		2		22	
<i>Разом за розділом 1</i>	75	6	12			57	78	2	4		72	
Розділ 2. Організація рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ												
<i>Тема 4. Відведення території для рекреаційної діяльності на природоохоронних територіях</i>	20	2	4			14	24				24	
<i>Тема 5. Обґрунтування меж та рекреаційне навантаження</i>	25	2	4			19	26	2	2		22	
<i>Тема 6. Організація інфраструктурного забезпечення здійснення рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ</i>	30	2	4			24	22				22	
<i>Разом за розділом 2</i>	75	6	12			57	72	2	2		68	
Усього годин	150	12	24			114	150	4	6		140	

АБО

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
Розділ 1. Нормативно-правове та методологічне підгрунття надання рекреаційних послуг на об'єктах ПЗФ												
<i>Разом за розділом 1</i>	75	6	12			57	78	2	4		72	
Розділ 2. Організація рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ												
<i>Разом за розділом 2</i>	75	6	12			57	72	2	2		68	
<i>Усього годин</i>	150	12	24			114	150	4	6		140	

Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д	З
1.	Особливості природоохоронного законодавства в аспекті рекреаційної діяльності	2	
2.	Фінансування рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ: переваги та недоліки	2	
3.	Організація рекреаційних ділянок на території об'єкта ПЗФ	6	2
4.	Розрахунок рекреаційного навантаження	4	2
5.	Рекреаційні послуги об'єкта ПЗФ України	4	2
6.	Міжнародний досвід надання рекреаційних послуг на об'єктах ПЗФ	6	
Всього:		24	6

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д	З
1.	Зонування території об'єкта ПЗФ	24	28
2.	Типи контролю рекреаційного навантаження	22	28
3.	Умови функціонування рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ	24	28
4.	Цінності природоохоронних територій	20	28
5.	Фінансування рекреаційної діяльності в межах природоохоронних територій	24	28
Всього:		114	140

1.4 Методи навчання, контролю та система оцінювання

Методи навчання

– Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності, що включають в себе:

- словесні методи – розповідь-пояснення, бесіду, лекцію;
- наочні методи – ілюстрація, демонстрація;
- практичні методи: досліди, вправи, навчальна праця. Лабораторні та практичні роботи, твори, реферати.

– Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності, у т.ч.:

- методи стимулювання інтересу до навчання;
- методи стимулювання обов'язку й відповідальності.

– Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності, у т.ч.:

- систематичність обліку та контролю;
- всеохопленість (усебічність, повнота) обліку та контролю;

- диференційованість (за окремим предметом) та індивідуальність (за стилем і формами контролю);
 - об'єктивність оцінювання;
 - урізноманітнення видів і форм контролю в діяльності викладача;
 - єдність вимог до контролю з боку всього педагогічного колективу.
- Бінарні, інтегровані (універсальні) методи:
- бінарні – подвійні, коли метод і форма зливаються в єдине ціле або два методи поєднуються в один;
 - інтегровані (універсальні) – це поєднання трьох-п'яти методів у єдине ціле під час організації навчання.

Методи контролю

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні контроли: поточний протягом семестру; підсумковий семестровий контроль.

Поточний контроль проводиться науково-педагогічним працівником у формі усного опитування або письмового контролю на практичних заняттях та лекціях. Можливо проведення поточного контролю у формі колоквиуму, комп'ютерного тестування.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання та проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, і в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою дисципліни.

Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні екзаменаційної роботи:

Розділ 1			Розділ 2			Практикум						Контрольна робота	Разом	Іспит	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	П1	П2	П3	П4	П5	П6	КР 1	60	40	100
3	3	3	3	3	3	4	4	7	5	5	7	10			

де Т 1, 2, 3 – теми розділів;

П 1, 2, 3 – практичні, семінарські роботи.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

Критерії оцінювання навчальних досягнень

«Відмінно 90–100 балів» – студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем.

«Добре 70–89 балів» – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, своєчасно виконує контрольні роботи з дисципліни «Організація рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ», присутній на лекційних заняттях, під час лекційного опитування демонструє знання лекційного матеріалу, а також самостійне опрацювання навчального матеріалу, який визначається навчальною програмою, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного.

«Задовільно 50–69 балів» – студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань, відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточні знання, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; не завжди присутній на лекційних заняттях.

«Незадовільно 1–49 балів» – студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані; не завжди присутній на лекційних заняттях.

1.5 Рекомендована література

Основна література

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» № 2456-ХІІ від 16.06.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>.
2. Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України № 256 від 26.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1043-22#Text>
3. Воробйова О. А., Харічков О. А. Розвиток рекреаційно-туристичної діяльності на територіях природно-заповідного фонду України. Одеса : ІПРЕЕД НАНУ, 2009. 36 с.

4. Новикова В. І. Територіальна організація рекреаційної діяльності у контексті збалансованого розвитку регіону (на прикладі Черкаської області) : дис. к. геогр. н.: 11.00.02 – економічна та соціальна географія. Інститут географії НАНУ. К., 2008. 268 с.

6. Тиховодова Д. І., Новикова В. І. Структура природно-заповідного фонду України та його використання у рекреаційній діяльності. *Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка-2016»* : XVIII Всеукр. наук. конф. мол. учених (м. Черкаси, 21 квітня 2016 р.). Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2016.

7. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг : навч. посібник. Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х. : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 202 с.

Допоміжна література

1. Брусак В., Майданський М. Функціональне зонування національних природних та регіональних ландшафтних парків карпатського регіону: сучасний стан, методи і методологія реалізації. *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. 2013. Випуск 41. С. 50–69. URL: <http://dx.doi.org/10.30970/vgg.2013.41.1930>

2. Леневиц О. І., Бандерич В. Я., Коханець М. І. Оцінювання впливу рекреаційного навантаження на ґрунтовий покрив туристичного шляху «Стежками легендарної Тустані». *Науковий вісник НЛТУ України*. 2021. Т. 31, № 6. С. 62–67. URL: <https://doi.org/10.36930/40310609>

3. Парки і заповідники. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*. URL: <https://wownature.in.ua/parky-i-zapovidnyky/>

4. Богославська А. В. Оцінка економічної діяльності територій природно-заповідного фонду України. *Ефективна економіка*. № 12. 2013. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4269>

5. Економічне забезпечення. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*. URL: <https://wownature.in.ua/pro-nas/nasha-diialnist/ekonomichne-zabezpechennia-orhanizatsii-i-funktsionuvannia-prirodno-zapovidnoho-fondu/>

6. Порядок планування та фінансування природоохоронних заходів. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 12.06.2015 № 194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0994-15#Text>

7. Саковська О. Вплив рекреаційної діяльності на розвиток туристичних дестинацій. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-9>

8. Брусак В., Леневиц О. Індикатори стану природних комплексів в умовах рекреаційного навантаження (на прикладі національних парків Карпатський та «Сколівські Бескиди»). *Проблеми геоморфології і палеогеографії*. 2020. Вип. 1 (11). С. 294–310 URL: <http://dx.doi.org/10.30970/gpc.2020.1.3215>

9. Царик Л. П., Царик П. Л. Регіональний ландшафтний парк «Загребелля» у системі рекреаційного і заповідного природокористування. Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ імені В. Гнатюка, 2013. 86 с.

10. Бурченко С. В. Використання об'єктів зеленої інфраструктури для підтримки біорізноманіття у містах. *Наукові основи збереження біотичної різноманітності* : матеріали IV (XV) Міжнародної наукової конференції молодих учених (Львів, 28 жовтня 2021 року). Львів, 2021. С. 45–47.

11. Максименко Н. В., Воронін В. О., Бурченко С. В. Геоecологічна оцінка лісових ландшафтів як підґрунтя для визначення екосистемних послуг. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Екологія»*. 2023. № 29. С. 6–14. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4259-2023-29-04>

*Посилання на інформаційні ресурси в мережі Інтернет,
відео-лекції, інше методичне забезпечення*

1. Рекреація і туризм. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://wownature.in.ua/pro-nas/nasha-diialnist/rekreatsiia/>

2. Шутяк С. Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. *Екологія-Право-Людина*. URL: <https://epl.org.ua/announces/polozhennya-pro-rekreatsijnu-diialnist-u-mezhah-terytorij-ta-ob-yektiv-pryrodno-zapovidnogo-fondu-ukrayiny/>

3. Електронні версії лекційних та роздаткових матеріалів.

2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Методичні рекомендації до Розділу 1

Розділ 1 «Нормативно-правове та методологічне підґрунтя надання рекреаційних послуг на об'єктах ПЗФ» складається з трьох тем і містить нормативно-правову основу для організації рекреаційної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду, методологічне підґрунтя надання рекреаційних послуг, а також економічне регулювання рекреаційної діяльності.

На вивчення Розділу 1 виділяється 60 годин, з них 12 годин відводиться на лекційні заняття, 6 – на виконання практичних робіт, 42 – на самостійну роботу.

У *Темі 1 «Законодавче та економічне регулювання надання рекреаційних послуг на природоохоронних територіях»* детально розглядається нормативно-правове регулювання рекреаційної діяльності на природоохоронних територіях як частини загальної системи природоохоронного законодавства. До переліку нормативно-правових актів, які регулюють рекреаційну діяльність на об'єктах ПЗФ, відноситься:

- Закон України «Про природно-заповідний фонд»;
- Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів «Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України»;
- ПКМУ «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду».

Також Тема 1 розкриває основні цінності природоохоронних об'єктів, які сприяють заповіданню та веденню рекреаційної діяльності.

Вивчення *Теми 2 «Різновиди рекреаційних послуг. Форми рекреаційної діяльності»* охоплює весь спектр форм і видів рекреаційної діяльності, які можливо впроваджувати на природоохоронних територіях, функції рекреаційної діяльності, поняття рекреаційного потенціалу, види рекреаційних занять.

У *Темі 3 «Категорії об'єктів ПЗФ, придатних до ведення рекреації, їх функціональне зонування»* розглядаються категорії об'єктів природно-заповідного фонду, їх функціональне зонування і можливості ведення різних форм рекреації. Рекреаційна діяльність на території біосферних заповідників. Рекреаційна діяльність на території національних природних парків. Рекреаційна діяльність на території регіональних ландшафтних парків. Рекреаційна діяльність на території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва. Рекреаційна значущість заповідників, заказників, пам'яток

природи. Рекреаційна діяльність на території ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків.

У процесі вивчення електронних матеріалів курсу студенти повинні всебічно розглянути і усвідомити зміст теоретичних питань, опрацювати необхідну літературу, відповідні нормативно-правові акти щодо природно-заповідного фонду. Перевірку засвоєння своїх знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю, які надані в кінці кожного розділу.

2.2 Методичні рекомендації до Розділу 2

Розділ 2 «Організація рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ» складається з трьох тем і містить матеріали щодо аспектів ведення рекреаційної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду в межах та поза межами міських територій, визначення рекреаційного навантаження, облаштування рекреаційних ділянок на природоохоронних територіях, особливостей рекреаційних послуг.

На вивчення Розділу 2 виділяється 60 годин, з них 12 годин відводиться на лекційні заняття, 6 – на виконання практичних робіт, 42 – на самостійну роботу.

Вивчення ***Теми 4 «Відведення території для рекреаційної діяльності на природоохоронних територіях»*** охоплює такі питання: як обґрунтувати відповідність території, що пропонується для ведення рекреації; як складаються проекти відведення земельної ділянки об'єкту природно-заповідного фонду; форми земельних відносин при рекреаційній діяльності на природоохоронних територіях.

Тема 5 «Обґрунтування меж та рекреаційне навантаження» містить такі питання: поняття та визначення допустимого рекреаційного навантаження, рекреаційної місткості, рекреаційної ємності, а також роботу з Державними будівельними нормами 2.2.12-2019 «Планування і забудова» щодо рекреації на природоохоронних територіях. Поняття ландшафтної та рекреаційної зон. Озеленені території населених пунктів, в т. ч. об'єкти природно-заповідного фонду, їх рекреаційний потенціал. Позаміські ландшафтні території.

Тема 6 «Організація інфраструктурного забезпечення здійснення рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ» охоплює питання щодо вимог до облаштування рекреаційних ділянок, вимог для інфраструктури рекреаційних ділянок (транспорт, проживання, харчування, санітарні умови).

Розглядається поняття «рекреаційна послуга», її особливості та характеристики, фактори, які впливають на мотивацію відвідувачів.

Крім того, тема 6 ознайомить студентів з міжнародним досвідом та практичними кейсами ведення рекреаційної діяльності на природоохо-

ронних об'єктах. Тема 6 ознайомить студентів з практичними кейсами організації рекреаційної діяльності на природоохоронних територіях країн Європи, Північної і Південної Америки та Азії.

У процесі вивчення електронних матеріалів курсу студенти повинні всебічно розглянути і усвідомити зміст теоретичних питань, опрацювати необхідну літературу. Перевірку засвоєння своїх знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю, які надані в кінці кожного розділу.

2.3 Перелік питань для самоперевірки

Розділ 1. Нормативно-правове та методологічне підґрунтя надання рекреаційних послуг на об'єктах ПЗФ

1. Які природоохоронні об'єкти підходять для здійснення рекреації відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд»?
2. Які цінності мають природні утворення, наголошення на які сприятиме їх заповіданню?
3. Що таке рекреаційна діяльність, які її види, як використовується рекреаційний потенціал?
4. Назвіть і схарактеризуйте основні функції рекреаційної діяльності.
5. Що таке екстенсивна та інтенсивна рекреації?
6. Що таке рекреаційні заняття і на які типи вони поділяються?
7. Надайте визначення понять «короткостроковий відпочинок», «довгостроковий відпочинок», «рекреаційні ресурси».
8. Що розуміється під дестинацією (місце призначення) при прокладанні оглядових або тематичних маршрутів?
9. Які групи факторів впливають на формування рекреаційних потреб?
10. Які є види рекреації на об'єктах ПЗФ?
11. Функціональне зонування об'єктів ПЗФ.
12. Зона регульованої рекреації.
13. Зона стаціонарної рекреації.

Розділ 2. Організація рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ

1. Надайте визначення понять «рекреаційне навантаження», «рекреаційна ємність», «рекреаційна місткість». Якими показниками вони визначаються?
2. Як розраховується стійкість природного комплексу до рекреаційних навантажень?
3. Назвіть контингент відвідувачів НПП (за І. М. Тарасовим).
4. Надайте визначення поняттю «рекреаційна інфраструктура».
5. Дайте характеристику видів рекреаційної діяльності, що виділяються: а) за головним мотивом рекреації; б) за характером використання

рекреаційних ресурсів; в) за правовим статусом і тривалістю; г) за територіальною ознакою, ритмікою і характером організації; д) за віковою ознакою, числом учасників; е) за ступенем рухливості.

6. Надайте визначення поняттю «рекреаційна послуга». Які її основні елементи? Назвіть основні ознаки класифікації рекреаційних послуг.

7. Назвіть специфічні ознаки рекреаційної послуги як класичної послуги.

8. Визначте чинники, що формують попит населення на рекреаційні послуги. Які існують види універсальних чинників?

9. Схарактеризуйте фактори, що впливають на формування рекреаційних потреб.

10. Зазначте основні ознаки класифікації мотивів придбання рекреаційних послуг.

11. Надайте визначення ринку рекреаційних послуг. Назвіть їх основні види.

12. Визначте поняття «цикл рекреаційної діяльності». Як формуються цикли рекреаційної діяльності?

13. Як розрізняють цикли рекреаційної діяльності за їх тимчасовою і громадською функціями?

14. У чому полягає головний критерій територіальної організації рекреаційної діяльності?

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

Практична робота 1

Тема: Особливості природоохоронного законодавства в аспекті рекреаційної діяльності.

Завдання:

1. проаналізувати нормативно-правові акти, які регулюють рекреаційну діяльність на об'єктах природно-заповідного фонду;
2. визначити недоліки в регулюванні та організації рекреаційної діяльності;
3. зробити висновки.

Форма подання: виконана робота завантажується у дистанційний курс у форматі pdf або pptx обсягом до 10 слайдів та презентується на практичному занятті.

Практична робота 2

Тема: Фінансування рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ: переваги та недоліки.

Завдання:

1. проаналізувати шляхи фінансування рекреаційної діяльності на природоохоронних об'єктах України (на прикладі одного об'єкта);
2. проаналізувати шляхи фінансування рекреаційної діяльності на природоохоронних об'єктах Європейського Союзу (на прикладі одного об'єкта);
3. порівняти напрями фінансування в Україні та ЄС, визначити переваги та можливі шляхи удосконалення системи фінансового забезпечення.

Форма подання: виконана робота завантажується у дистанційний курс у форматі pdf або pptx обсягом до 10 слайдів та презентується на практичному занятті.

Практична робота 3

Тема: Організація рекреаційних ділянок на території об'єкта ПЗФ.

Завдання:

1. запропонувати в межах існуючого об'єкта ПЗФ зони рекреації. Показати на карті розташування запропонованих зон рекреації;
2. описати тип та форми рекреаційних послуг, які надаватимуться;
3. описати необхідні інфраструктурні та інші об'єкти, які необхідні для створення рекреації.

Запропонованими варіантами рекреації можуть бути: екологічна стежка, організація зони яхтингу/рибальства/оздоровлення, велостежка, екскурсійний маршрут, організація наукового центру, візит-центру тощо.

Форма подання: виконана робота завантажується у дистанційний курс у форматі pdf або pptx обсягом до 10 слайдів та презентується на практичному занятті.

Практична робота 4

Тема: Розрахунок рекреаційного навантаження.

Завдання:

1. розрахувати пропускну спроможність ділянки.

Пропускную спроможність розраховують за формулою:

$$e = \left(\frac{m \cdot g}{G}\right) * (n - k * (n - 1)),$$

де e – пропускна спроможність об'єкта, люд./день;

m – кількість людей в екскурсійній групі;

g – тривалість робочого дня об'єкта огляду (з 11.00 до 17.00);

G – тривалість огляду основних композиційних вузлів для екскурсійного маршруту (1,5–3 год.);

n – одноразова кількість екскурсійних груп у парку;

k – коефіцієнт, який враховує необхідний розрив у часі між екскурсійними групами (у долях години, при 10-хвилинному розриві – 0,17).

2. Розрахувати рекреаційну місткість території для літнього періоду.

Рекреаційна місткість визначається для кожного сезону окремо за формулою:

$$V_i = \frac{V_i \cdot S_i \cdot C}{D_i},$$

де V_i – рекреаційна місткість i -ї території, осіб;

N_i – норма рекреаційного навантаження на i -ту територію, осіб/км²;

S_i – площа i -ї рекреаційної території, км²;

C – тривалість рекреаційного періоду, днів;

D_i – середня тривалість перебування туристів і відпочиваючих на i -й території, днів.

Для розрахунку можна використовувати варіанти для різних типів місцевостей, які представлено у таблиці. Крім того дозволяється використання даних власного дослідження.

Варіанти:	N_i	S_i	C	D_i
1. Річкові	65	12	183	14
2. Горбогінні	125	6	153	10
3. Приморські	400	4	183	21

3. Ємність автостоянок об'єктів ПЗФ розраховують виходячи з кількості відвідувачів об'єкта, що приїждять на автобусах та автомобілях. Найбільшу кількість відвідувачів, що одночасно користуються автостоянкою, розраховують за формулою:

$$n = n_0 * t * k * j,$$

де n_0 – найбільша кількість відвідувачів за годину в «піковий» день;
 t – середній час перебування відвідувачів, включаючи час підходу до автостоянки;
 k – частка прибуваючих на індивідуальному та екскурсійному автотранспорті від загального числа відвідувачів;
 j – співвідношення найбільшого погодинного відвідування парку до середнього.

Форма подання: Виконана робота завантажується у дистанційний курс у форматі pdf або doc (docx).

Практична робота № 5

Тема: Рекреаційні послуги об'єкта ПЗФ України.

Завдання:

1. підготувати презентацію за темою «Рекреаційні послуги об'єкта ПЗФ України»;
2. визначити основні форми та види рекреаційної діяльності, що впроваджує об'єкт ПЗФ;
3. визначити, які рекреаційні послуги надаються, яка їх вартість;
4. визначити інфраструктурне забезпечення рекреаційної діяльності об'єкта.

Для аналізу та пошуку інформації рекомендується використовувати дані веб-сайтів об'єктів ПЗФ.

Форма подання: виконана робота завантажується у дистанційний курс у форматі pdf або pptx обсягом 10–15 слайдів та презентується на практичному занятті.

Практична робота № 6

Тема: Міжнародний досвід надання рекреаційних послуг на об'єктах ПЗФ.

Завдання:

1. підготувати доповідь та презентацію про рекреаційну діяльність на об'єкті ПЗФ будь-якої країни світу;
2. визначити основні форми та види рекреаційної діяльності, що впроваджує об'єкт ПЗФ;
3. визначити, які рекреаційні послуги надаються, яка їх вартість;
4. визначити інфраструктурне забезпечення рекреаційної діяльності об'єкта.

Форма подання: Виконана робота завантажується у дистанційний курс у форматі pdf або pptx обсягом 10–15 слайдів та презентується на практичному занятті.

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНИХ РОБІТ

Для закріплення знань з кожної теми передбачено самостійну роботу студента. Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

Для її перевірки студенти у довільному порядку обирають питання для підготовки та готують реферат обсягом 10–15 сторінок за обраною темою. Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов'язковим.

Теми для самостійного опрацювання:

Тема 1. Зонування території об'єкта ПЗФ.

Тема 2. Типи контролю рекреаційного навантаження.

Тема 3. Умови функціонування рекреаційної діяльності на об'єктах ПЗФ.

Тема 4. Цінності природоохоронних територій.

Тема 5. Фінансування рекреаційної діяльності в межах природоохоронних територій.

Рекомендована література:

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» № 2456-ХІІ від 16.06.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>.

2. Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України № 256 від 26.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1043-22#Text>

3. Брусак В., Майданський М. Функціональне зонування національних та регіональних ландшафтних парків карпатського регіону: сучасний стан, методи і методологія реалізації. *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. 2013. Випуск 41. С. 50–69. URL: <http://dx.doi.org/10.30970/vgg.2013.41.1930>

4. Леневиц О. І., Бандерич В. Я., Коханець М. І. Оцінювання впливу рекреаційного навантаження на ґрунтовий покрив туристичного шляху «Стежками легендарної Тустані». *Науковий вісник НЛТУ України*. 2021. Т. 31, № 6. С. 62–67. URL: <https://doi.org/10.36930/40310609>

5. Парки і заповідники. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*. URL: <https://wownature.in.ua/parky-i-zapovidnyky/>

6. Богославська А. В. Оцінка економічної діяльності територій природно-заповідного фонду України. *Ефективна економіка*. № 12. 2013. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4269>

7. Економічне забезпечення. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*. URL: <https://wownature.in.ua/pro-nas/nashadiialnist/ekonomichne-zabezpechennia-orhanizatsii-i-funktsionuvannia-pryrodno-zapovidnoho-fondu/>

8. Порядок планування та фінансування природоохоронних заходів. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 12.06.2015 № 194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0994-15#Text>

9. Саковська О. Вплив рекреаційної діяльності на розвиток туристичних дестинацій. *Економіка та суспільство*. 2023. (52). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-9>

10. Брусак В., Леневиц О. Індикатори стану природних комплексів в умовах рекреаційного навантаження (на прикладі національних парків Карпатський та «Сколівські Бескиди»). *Проблеми геоморфології і палеогеографії*. 2020. Вип. 1 (11). С. 294–310 URL: <http://dx.doi.org/10.30970/gpc.2020.1.3215>

11. Царик Л. П., Царик П. Л. Регіональний ландшафтний парк «Загребелля» у системі рекреаційного і заповідного природокористування. Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ імені В. Гнатюка, 2013. 86 с.

5. ПРИКЛАД ЗАВДАНЬ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Семестровий підсумковий контроль у формі заліку, як і проміжні контролю, виконується у тестовій формі на базі платформи LMS Moodle, приклад якого наведено нижче.

Блок 1

Визначити, чи правильно наведено твердження

1.	Об'єкти ПЗФ можуть використовуватися у короткостроковому відпочинку, бути рекреаційними ресурсами під час пішохідного, велосипедного або кінного туризму, представляти дестинацію (місце призначення) при прокладанні оглядових або тематичних маршрутів	ТАК	НІ
2.	Рекреаційна галузь охоплює господарську діяльність тільки з організації туризму?	ТАК	НІ
3.	Зона регульованої рекреації – в її межах проводяться короткостроковий відпочинок та оздоровлення населення, огляд особливо мальовничих і пам'ятних місць; у цій зоні дозволяється влаштування та відповідне обладнання туристських маршрутів і екологічних стежок; тут забороняються рубки лісу головного користування, промислове рибальство, мисливство, інша діяльність, яка може негативно вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони	ТАК	НІ
4.	Зона стаціонарної рекреації – призначена для розміщення готелів, мотелів, кемпінгів, інших об'єктів обслуговування відвідувачів парку; тут забороняється будь-яка господарська діяльність, що не пов'язана з цільовим призначенням цієї функціональної зони або може шкідливо вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони і зони регульованої рекреації	ТАК	НІ
5.	Створення і функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду має здійснюватися на підставі затверджених в установленому порядку проєктів. Без такого проєкту створювати об'єкт ПЗФ не дозволяється	ТАК	НІ
6.	Рекреаційне навантаження – це допустима кількість рекреантів на одиницю площі, які одночасно можуть перебувати на даній території, після її пристосування до рекреаційних потреб, яка не викликає негативних наслідків у природному середовищі	ТАК	НІ
7.	Природний рекреаційний парк – це таке утворення, що з'єднує інтереси охорони природи й інтереси організації рекреації	ТАК	НІ
8.	Кожна рекреаційна територія є рекреаційною системою	ТАК	НІ
9.	Рекреаційна діяльність організовується відповідно до функціонального зонування та проєктів організації території національних природних парків (НПП) і регіональних ландшафтних парків (РЛП), охорони, відтворення та рекреаційного використання їхніх природних комплексів і об'єктів, проєктів організації території біосферних заповідників та охорони їх природних комплексів, а також проєктів утримання та реконструкції парків – пам'яток садово-паркового мистецтва, проєктів організації території зоопарків, дендропарків тощо	ТАК	НІ
10.	Організаційними формами здійснення у межах територій та об'єктів ПЗФ рекреаційної діяльності, пов'язаної з туризмом, є внутрішній і міжнародний туризм	ТАК	НІ

11.	За породним складом найменш стійкі до рекреаційних навантажень широколистяні і мішані ліси	ТАК	НІ
12.	Одним із підходів регулювання відвідування території є підвищення плати за відвідування	ТАК	НІ
13.	Стійкість природного комплексу до рекреаційних навантажень розраховується як середньогодинне навантаження на одиницю площі з урахуванням типу лісорослинних умов	ТАК	НІ
14.	За проходження маршрутами на території заповідної зони та зони регульованої рекреації допускаються зупинки лише для короткочасного відпочинку в обладнаних для цього місцях	ТАК	НІ
15.	Для екологічних стежок (туристичних маршрутів) регулювання може передбачати лімітування максимальної чисельності екскурсійної (туристичної) групи, як правило, не більше 90 осіб	ТАК	НІ
16.	У проектах організації території передбачається функціональне зонування територій та опис режиму використання природних комплексів, обґрунтування системи маршрутів для екскурсій, заходи щодо благоустрою місць для короткочасного і тривалого відпочинку, порядку організації відвідування території та відтворення природних ландшафтів	ТАК	НІ

Блок 2

Оберіть одну або декілька правильних відповідей

1. Відношення фактичної площі природно-заповідного фонду до площі України («показник заповідності») становить:

- а) 10 %;
- б) 6,6 %;
- в) 8 %.

2. Для здійснення рекреації підходять тільки такі природоохоронні об'єкти:

- а) національні природні парки, регіональні ландшафтні парки;
- б) пам'ятки природи, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва;
- в) дендрологічні парки, ботанічні сади, зоологічні парки;
- г) заказники, заповідні урочища.

3. Будь-які природні утворення мають цілий ряд цінностей, наголошення на які сприятиме їх заповіданню:

- а) лікувально-оздоровча цінність, релігійна цінність;
- б) етична цінність, цінність спадку, неусвідомлені цінності;
- в) природоохоронна цінність, естетична цінність;
- г) природно-ресурсна цінність, економічна цінність.

4. Групи факторів, що впливають на формування рекреаційних потреб:

- а) природні фактори;
- б) соціально-економічний розвиток місця відпочинку;
- в) місце розташування;
- г) матеріальна база;
- д) інфраструктура місця відпочинку;
- е) рекреаційна пропозиція.

5. Види рекреації на об'єктах ПЗФ:
- а) відпочинок;
 - б) екскурсійна діяльність;
 - в) туристська діяльність;
 - г) оздоровлення;
 - д) розваги та дозвілля;
 - е) рибальство та полювання.
6. Специфіка рекреаційних послуг полягає у:
- а) тривалість надання послуг;
 - б) сезонність надання і споживання рекреаційних послуг;
 - в) диференціація якості наданих рекреаційних послуг;
 - г) наперед визначений характер попиту на рекреаційні послуги;
 - д) неможливості зберігання і нагромадження.
7. Проєкт створення об'єкта ПЗФ складається з наступних документів:
- а) з пояснювальної записки;
 - б) картографічних матеріалів;
 - в) матеріалів погодження;
 - г) опис флори і фауни.
8. Комплексна оцінка природно-заповідної території включає:
- а) природоохоронну оцінку території;
 - б) оцінку природних рекреаційних ресурсів, наявних природних об'єктів туризму;
 - в) пейзажно-естетичну оцінку ландшафту, рекреаційну оцінку історичних, етнографічних, культурних та інших об'єктів тощо;
 - г) оцінку стану інженерних мереж і комунікацій.
9. Ємність рекреаційної території визначається показниками:
- а) одномоментного навантаження;
 - б) сумарного навантаження;
 - в) сезонного навантаження.
10. Контингент відвідувачів НПП (за І. М. Тарасовим):
- а) приїжджі за путівками туристи, спортсмени, відпочивальники та ті, що лікуються;
 - б) неорганізовані туристи, що прибувають на власних автомобілях і автобусах від різних відомств;
 - в) неорганізовані туристи, що прибувають пішки, залізничним транспортом та транспортом загального користування.
11. Основною класифікацією рекреаційних територій є такий поділ:
- а) урбанізовані, міжпоселенські, проміжні (в сільській місцевості);
 - б) для короткочасної і тривалої рекреації;
 - в) постійні, сезонні, тимчасові;
 - г) природно-рекреаційні, аграрно-рекреаційні, індустріально-рекреаційні, змішані.

12. Основні задачі національних парків:

- а) охорона найбільше привабливих природних ландшафтів;
- б) організація бази для наукових досліджень у природних умовах;
- в) створення умов для пізнавального туризму;
- г) природоохоронна виховна робота.

13. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» вимагає обов'язкової розробки проєктів організації території для таких категорій ПЗФ:

- а) біосферні заповідники, національні природні парки;
- б) ботанічні сади, дендропарки, зоопарки;
- в) парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва та регіональні ландшафтні парки;
- г) заповідні урочища.

Блок 3

Визначити відповідність

1.	Відпочинок	А	використання рекреантами природних лікувальних ресурсів ПЗФ з метою відновлення розумових, духовних і фізичних сил людини
2.	Екскурсійна діяльність	Б	водний туризм, підводний туризм
3.	Туристична діяльність	В	екскурсії (прогулянки) маркованими екологічними стежками, а також на виставки, в музеї, засновниками яких є установи ПЗФ, інші суб'єкти рекреаційної діяльності
4.	Оздоровлення	Г	загальнооздоровчий відпочинок
		Д	велосипедний туризм
		Е	культурно-пізнавальний відпочинок
		Ж	спелеотуризм
		З	короткостроковий відпочинок
		І	науково-пізнавальний пішохідний туризм
		Ї	орнітологічний туризм
		Й	етнографічний туризм
		К	лижний туризм
		Л	кінний туризм
		М	парапланеризм

Блок 3

Надайте визначення поняттям

1. Рекреаційна місткість – це
2. Рекреаційна послуга – це
3. Рекреаційна ємність – це
4. Рекреаційне навантаження – це
5. Ринок рекреаційних послуг – це
6. Рекреаційні ресурси – це
7. Цикл рекреаційної діяльності – це

6. ДОДАТКИ

Додаток 1

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра екологічного моніторингу та заповідної справи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового
інституту екології

Ганна ТІТЕНКО

“ 30 ” 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОРГАНІЗАЦІЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОБ'ЄКТАХ ПЗФ (назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий/магістерський

галузь знань 10 Природничі науки
(код фр і назва)

спеціальність 101 «Екологія»
(код фр і назва)

освітня програма Заповідна справа
(код фр і назва)

спеціалізація _____
(код фр і назва)

вид дисципліни за вибором
(об'єктивна / за вибором)

факультет ННІ екології

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ екології

“30” серпня 2023 року, протокол № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

БУРЧЕНКО Світлана Володимирівна – доктор філософії (Науки про Землю), старший викладач кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи, ННІ екології.

Програму схвалено на засіданні кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи

Протокол від “30” серпня 2023 року № 17

Завідувач кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи

(підпис) Надія МАКСИМЕНКО
(ім'я, прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) другого рівня «Заповідна справа» (магістр)
назва освітньої програми

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) другого рівня «Заповідна справа» (магістр)

(підпис) Олена ГОЛОЛОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ екології

Протокол від “30” серпня 2023 року № 10

Голова науково-методичної комісії ННІ екології

(підпис) Надія МАКСИМЕНКО
(прізвище та ініціали)